

Patriša Hajsmi

NAJHRABRIJI PACOV U VENECIJI

Domaćinstvo palate Čekini na Rio San Polu¹ bilo je srećno i živahno: muž, žena i šestoro dece čija se starosna dob protezala od dve do deset godina, četiri dečaka i dve devojčice. U pitanju je porodica Mangoni i tu su se našli kao kućepazitelji. Vlasnici palate Čekini, jedan englesko-američki par po imenu Vitman, bili su na putu već tri meseca i verovatno duže, u Londonu, boraveći tamo u svojoj kući.

„Baš je lep dan! Otvorićemo prozore i pevaćemo! I očistićemo ovo mesto!”, vikala je sinjora Manjoni iz kuhinje pošto je razvezala kecelju. Bila je u osmom mesecu trudnoće. Oprala je suđe od doručka, pomela mrvice hleba, okrećući se prema svežem, sunčanom danu s radošću vlasnice. Pa zašto i ne bi? Njena porodica i ona imali su pristup svakoj sobi, mogli su spavati u bilo kom krevetu i, štaviše, imali su dosta novaca Vitmanovih, kako bi stvari održavali sa stilom.

„Možemo li se igrati u prizemlju, mama?”, upitao je desetogodišnji Luiđi, onako usput. Pretpostavljao je da će mama reći: „Ne!”, te da dva brata i on, a možda i njegova sestra Roberta, neće nigde otići. Gacanje, klizanje, padanje u plitku vodu bila je divna zabava. U to je spadalo i presretanje gondola s putnicima tik ispred kanalskih vrata, iznenada bi ih otvorili i prosuli vodu iz kofe – možda u krilo nekog turista.

„Ne!”, rekla je mama. „Baš zato što je danas praznik...”

Luiđi, Roberta i njihova dva brata Karlo i Arturo zvanično su išli u školu. No, propustili su dosta dana u poslednjih nekoliko meseci od kada je porodica Mangoni dobila u posed palatu Čekini. Bilo je više zabave u istraživanju kuće nego u odlasku u školu, u pretvaranju da sve poseduješ i tako budeš u mogućnosti da otvoriš svaka vrata bez kucanja. Luiđi je upravo pozivao brata da mu se pridruži kada mu je majka rekla:

„Luiđi, obećao si da ćeš ujutru izvesti Ruperta u šetnju!”

Luiđi je uzdahnuo i iritantno se odgegao do ugla kuhinje gde je dalmatinac bio vezan za nogu kaljeve peći.

Pas se sve više debljao i upravo zato je njegova majka želela da ga Karlo ili on izvođe u šetnju nekoliko puta dnevno. Luiđi je znao da je pas takav zato što su mu davali rižoto ili pastu umesto mesne dijete koju je preporučio sinjor Vitman. Čuo je roditelje kako raspravljaju o tome i rasprava je bila kratka: kad je meso toliko skupo, zašto hraniti psa biftecima? To je besmisleno, čak i ako su dobili novac za to. Pas je mogao isto tako jesti bajat hleb i mleko, a bilo je, na kraju krajeva, nešto ribe i komadića rakova u ostacima rižota. Pas je pas, a ne ljudsko biće. Porodica Mangoni sada jede meso.

Luiđi se izložio opasnosti zato što je pustio Ruperta da digne nogu u uzanoj uličici ispred ulaznih vrata palate, pozvao je Karla koji se vraćao kući s dopola popijanim gaziranim sokom u ruci, pa su zajedno s psom pošli niz stepenice iza vrata ulaznog hola.

¹ Palata Čekini (*Palazzo Cecchini*) i Rio (de) San Polo nisu toliko blizu jedno drugom u Veneciji kao što jesu u mašti američke spisateljice: palata je smeštena u istoimenom distriktu izvan vodenih tokova, dok je druga lokacija kanal. (*Prim. prev.*)

Voda je delovala pola metra duboka. Luidi se nasmejao znajući šta ga očekuje, zbacio sandale i skinuo čarape na stepeništu.

Pljus! Tamna voda se uzburkala, slepo zapljusnula kameni ugao, odskočila. Velika prazna pravougaona prostorija bila je polumračna. Dva tračka sunčeve svetlosti ukazivala su se s obe strane rasklimanih vrata. Iza njih se nalazilo još nekoliko kamenih stepenika koji su vodili pravo do vode prilično širokog kanala zvanog Rio San Polo. Tu su stotinama godina, kada palata nije bila toliko pod vodom, pristajale gondole, iskrcavale otmeno odevene dame i gospodu suvih nogu u mermerom popločan salon, gde su se sada Luidi i Karlo prskali i klizali u vodi koja im je dopirala skoro do kolena.

Pas Rupert je drhtao na stepeniku kada su dečaci sišli. Nije mu bilo toliko hladno koliko je bio nervozan i umoran. Njegova rutina od tri vesele šetnje dnevno, mleko i biskviti ujutru, veliki mesni obrok oko šest po podne – sve je to prošlo. Sada mu se život pretvorio u žalosnu zbrku, a dani izgubili oblik.

Bio je novembar, ali nije bilo hladno, barem ne za Luidijevu i Karlovu neformalnu igru gurkanja. Gubio je onaj koji bi prvi pao, ali bi zato bio nagrađen aplauzom i smehom ostalih – obično su Roberta i mala sestra Benita takođe gacale po vodi ili posmatrale sa stepenica.

„Pacov!”, kriknuo je Luidi, pokazujući kobajagi, i istovremeno svojski udarajući Karla iza kolenâ, usled čega je ovaj pao na leđa uz zvonko pljuskanje vode koja je tresnula o zidove i isprskala Luidija.

Karlo se podigao na noge, sav mokar, pa se uputio ka stepeništu smejući se, gde je stajao drhtavi pas.

„Gle! Eno stvarno pacova!”, rekao je Luidi upirući prstom.

„Ha-ha!”, nasmejao se Karlo, ne verujući.

„Eno ga *tamo!*”, Luidi je mlatio rukom po površini vode, trudeći se da je usmeri na gadno stvorenje koje je plivalo između njega i stepeništa.

„Jajaro!”, viknuo je Karlo radosno i odgacao do štapa koji je plutao.

Luidi mu je istrgnuo štap iz ruke i pokušao da opauči pacova – bio je to nespretni udarac koji ga je tek okrznuo po leđima.

„Šćepaj ga za rep!”, kikotao se Karlo.

„Nađi nož, ubićemo ga!”, govorio je Luidi iskezivši zube, uzbuđen činjenicom da bi pacov mogao zaroniti i kobno ga ugristi za stopalo.

Karlo je već šljapkao uz stepenice. Majka nije bila u kuhinji i on se odmah dočepao mesarskog noža trouglastog sečiva te otrčao nazad do Luidija.

Luidi je udario pacova još dva puta i sada, s nožem u desnoj ruci, bio je dovoljno hrabar da ga zgrabi za rep i okrene na mermernu izbočinu u visini svojih kukova.

„Aj-aj-aj! Ubij ga!”, rekao je Karlo.

Rupert je cvileo, podizao glavu i nakanjivao se da se popne stepeništem, dok mu se povodac njihao, ali nije mogao da se odluči jer nije imao razloga da ide gore.

Luidi je nespretno pokušao da ubode pacova u vrat, držeći ga još za rep, ali je promašio vrat i pogodio ga u oko. Pacov se koprcao i ciktao, kezio dugačke prednje zube i Luidi ga je, isprepadan, umalo pustio, no zadao mu je još jedan udarac u nameri da mu odrubi glavu, ali mu je odsekao prednju nogu.

„Ha-ha-ha!”, Karlo je pljeskao rukama i divljački pljuskao vodom, više po Luidiju nego po pacovu.

„*Prokleta pacovčino!*”, vikao je Luidi.

Nekoliko sekundi pacov je ležao nepomično, otvorenih usta. Krv mu je tekla iz desnog oka i Luidi je prineo sečivo ka desnoj zadnjoj nožici koja je, razmaknutih prstiju, bila ranjivo ispružena i izložena na kamenu. Pacov je ugrizao Luidija za zglob ruke.

Luidi je vrisnuo i zatresao rukom. Pacov je pao u vodu i mahnito otplivao.

„Oooh!”, reče Karlo.

„Jao!”, Luidi je zamahivao rukom tamo-amo po vodi i pregledao zglob. Videla se samo ružičasta tačkica nalik ubodu igle. Nameravao je da preuveliča svoje junaštvo pred majkom kako bi mu zalečila ranu, ali imao je tek ovu ranicu. „Boli!”, ubeđivao je Karla i probijao se kroz vodu prema stepeništu. Suze su mu već navirale na oči premda uopšte nije osećao bol. „Mama!”

Pacov je grebao patrljkom i drugom neozleđenom prednjom šapom po mahovinastom kamenom zidu, držeći njušku iznad vode, koliko je mogao. Voda oko njega bila je ružičasta od krvi. Bio je to mlad pacov, imao je tek nekoliko meseci i nije sasvim izrastao. Nikada pre nije bio u ovoj kući, a u nju je došao s ulične strane, preko suvog prolaza ili uzanog otvora duž jedne strane zida. Namirisao je hranu ili je mislio da jeste, ukvareno meso ili nešto slično. Rupa je vodila kroz zid i on se stropoštao u vodu pre nego što je to i shvatio, vodu toliko duboku da je morao da pliva. Sada mu je bio problem da nađe izlaz. Leva prednja i desna zadnja noga su ga boluckale, ali ga je više mučilo oko. Istražio je jedan deo, ali nije pronašao rupu ili prolaz da pobegne i na kraju se, kandžama desne prednje noge, uhvatio za ljigave niti mahovine i umirio se, prilično ošamućen.

Nakon izvesnog vremena, ohlađen i utrnuo, pacov se ponovo pokrenuo. Voda je malo opala, ali on toga nije bio svestan, jer je morao još da pliva. Sada se u zidu pojavio uzani snop svetlosti. Pacov se uputio ka njemu, provukao se i pobegao iz vodene tamnice. Obreo se u nekakvom polumračnom odvodnom kanalu. Našao je izlaz iz njega: pukotinu u pločniku. Naredne sate je proveo u nizu kratkih putovanja do zaklona, od kante za smeće do ulaza, do senke iza žardinjere sa cvećem. Vraćao se kući zaobilaznim putem. Pacov još nije imao sopstvenu porodicu, već je bio ravnodušno prihvaćen u kući ili sedištu nekoliko pacovskih porodica, tamo gde se rodio. Bio je mrak kada je stigao – u podrum napuštene bakalnice, odavno opustošen od bilo čega jestivog. Podrumska drvena vrata su se raspadala, što je pacovima ulazak činilo lakšim, a bilo ih je toliko mnogo da se nijedna mačka ne bi usudila da ih napadne u njihovoj jazbini, iz koje ne bi mogla tako lako izaći kao što bi mogla ući.

Ovde je pacov zalečio svoje rane za dva dana, bez pomoći roditelja koji ga čak nisu ni prepoznali kao potomka, a ni rođaci mu nisu pomogli. Barem je mogao da gricka staru teleću kost, buđave komadiće krompira, stvari koje su pacovi dovlačili da bi ih žvakali na miru. Video je samo na jedno oko, ali ga je to učinilo opreznijim, bržim kada se ustremljivao na mrvicu hrane, spremnijim na povlačenje iz situacija u kojima je bio izazvan. Ovaj period poluodmora i oporavka prekinula je jednog ranog jutra bujica vode iz creva.

Drvena vrata otvorena su udarcem noge i mlaz vode poslao je mladunce u vazduh, razbijajući nekolicinu o zid, ubijajući ih udarom ili daveći ih, dok su se stariji pacovi ve-

rali uz stepenice pored držača creva da bi ih presrele močuge, koje su se obrušavale na njihove glave i leđa, i ogromna stopala u gumenim čizmama koja su, snažno gazeći, izbijala život iz njih.

Obogaljeni pacov je ostao dole, naposletku je ipak malo plivao. Ljudi su sišli stepenicama s velikom mrežom na štapu i zahvatali tela. Istresli su otrov u vodu koja je sada prekrivala kameni pod. Otrovi je smrdeo i povređivao pacovu pluća. Pozadi je postojao izlaz, rupa u uglu dovoljno velika da prođe i on ju je iskoristio. Još nekoliko pacova je učinilo istu stvar, ali on ih nije video.

Bilo je vreme za pokret. Podrum više nikad neće biti isti. Pacov se osećao bolje, bio je samouvereniji i zreliji. Hodao je i puzao, štedeći svoja dva bolna patrljka. Pre podne je otkrio jedno sokače iza restorana. Nisu svi otpaci upali u kante za đubre. Komadi hleba i dugačka neoglodana kost od odreska ležali su na kaldrmi. Prava gozba! Možda najbolji obed u njegovom životu. Posle jela spavao je u suvoj odvodnoj cevi, suviše uskoj za mačku. Najbolje je držati se daleko od dnevnog svetla. Život je sigurniji noću.

Dani su prolazili. Patrljci su ga sve manje boleli. Čak je i oko prestalo da ga boli. Povratio je snagu, pa se i malo ugojio. Njegovo sivo, mestimično braonkasto krzno postalo je gusto i glatko. Upropašteno oko bilo je poluzatvoreno, sa sivkastom mrljom, delimično iskrzano usled uboda nožem, ali više mu nije curila krv ili limfa. Otkrio je da ukoliko se ustremi na mačku, može da je natera da se povuče, naslutivši da to čini svojom neobičnom pojavom, hramajući na dve kraće noge, bez jednog oka. Mačke su takođe imale svojih trikova, kostrešile su se ne bi li se učinile većima, ispuštale grlene glasove. Ali je samo jednom prilikom neki stari riđi mačak, šugav i bez uveta, pokušao da sklopi čeljusti na zatiljku pacova. Pacov je odmah kidisao na njegovu prednju nogu, zario je zube iz sve snage i mačak nije uspeo da ga ščepa. Kad se pacov oslobodio, mačak je bez oklevanja pobegao i skočio na prozorsku dasku. To se desilo u nekoj mračnoj bašti.

Dani su se smenjivali, bivali čak hladniji i vlažniji, dani kad je povremeno mogao spavati na kakvom osunčanom mestu, no rupa je bila sigurnija, a noći je provodio u šunjanju i potrazi za hranom. I danju i noću izbegavao je mačke i podignute palice u rukama ljudi. Jednom ga je neki čovek napao kantom za đubre, tresnuo ju je na kamenje i prikleštio pacovu rep, ali ga nije odsekao, nanevši mu takav *bol* kakav nije iskusio od uboda u oko.

Pacov je znao kad se gondola približava. „Ho! Aj!”, uzvikivali su gondolijeri, ili nešto slično, obično kad je trebalo da skrenu. Gondole nisu predstavljale pretnju. Ponekad je gondolijer zamahivao veslom na njega, više iz nestašluka nego da ga ubije. Nije imao nikakve šanse! Samo jedan jedini promašen udarac i gondolijer bi otklizao dalje u svom čamcu.

Jedne noći, kad je nanjušio kobasicu na gondoli privezanoj u uzanom kanalu, pacov se osmelio da se popne na čamac. Gondolijer je spavao pokriven ćebetom. Miris kobasice dopirao je iz papira pored njega. Pacov je našao ostatke sendviča, sit se najeo i sklupčao se u grubu, prljavu krpu. Gondola se blago ljuljuškala. Pacov je sada bio vešt plivač. Mnogo puta je morao roniti kroz vodu kako bi pobegao od mačke koja je bila dovoljno smela da ga juri do kanala. Ali mačke nisu htele da idu ispod površine vode.

Pacova je probudilo neko lupanje. Čovek je stajao i odvezivao konopac. Gondola se odmakla od pločnika. Pacov nije bio uznemiren. Ako ga čovek vidi i krene ka njemu, na-prosto će skočiti u vodu i otplivati do najbližeg kamenog zida.

Gondola je prošla Velikim kanalom i ušla u poširi kanal između ogromnih palata koje su sada bile hoteli. Pacov je osetio prijatne mirise sveže pečene svinjetine, pečenog hleba, narandžine kore i oštrij miris šunke. Malo kasnije čovek je vešto dovezao gondolu do stepeništa kuće, izašao i zalupao na vrata prstenastim zvekirom. Pacov je s pramca gondole video urušeni deo nasipa koji je mogao poslužiti kao uporište, skočio je u vodu i uputio se tamo. Gondolijer je čuo pljusak i zatoptao nogama u njegovom pravcu, viknuvši: „Aj-je!” Pacov se stoga nije uzverao tu već je nastavio da pliva, našao drugo pristupačno mesto i izašao na suvi pločnik. Gondolijer se uputio nazad ka vratima i ponovo pokucao.

Tog dana pacov je sreo ženu, prijatan susret u prilično vlažnom prolazu iza prodavnice odeće. Padala je kiša. Dok je napredovao, pacov je naišao na bezmalo trag sačinjen od ostataka sendviča, prosutog kikirikija i zrna kukuruza, ali se nije baktao time. Onda se obreo na velikom otvorenom prostoru. Bio je to Trg Svetog Marka, gde pacov nikad ranije nije bio. Nije mogao pogledom da obuhvati njegovu širinu, ali ju je naslutio. Nebrojani golubovi vrzmali su se po pločniku između ljudi koji su im bacali zrnevlje. Leteli su nisko, širili krila i repove i sletali jedni drugima na leđa. Miris kokica je pacovu probudio glad, ali znao je da mora biti pažljiv usred belog dana. Držao se kraja pločnika uz zidove zgrada, spreman da šmugne u prolaz. Ugrabio je kikiriki i grickao ga dok je šantao, ljuska je otpala, a on je, s oguljenim zrnem u ustima, podigao drugu polovinu u kojoj se krio još jedan zalogaj.

Stolovi i stolice. I muzika. Na stolicama je sedelo malo ljudi, i to u kaputima. Tu je bilo mrva od svih vrsta kroasana, korica hleba, čak i komadića šunke na kamenom pločniku između stolica.

Čovek se nasmejao i pokazao na pacova. „Gle, Helen!”, rekao je svojoj ženi. „Pogledaj tog pacova. U ovo doba dana!”

„Oh! Kakav stvor!” Žena je bila iskreno potresena. Imala je blizu šezdeset godina, poreklom iz Masačusetsa. Onda se nasmejala, smehom olakšanja, radosno i malko uplašeno.

„Bože dragi, neko mu je odsekao nogu!”, gotovo je prošaptao čovek. „I izgubio je oko! Vidi ga!”

„E, to je već dobra priča da se ispriča kad se vratimo kući!”, rekla je žena. „Dodaj mi foto-aparat, Aldene!”

Muš je to uradio. „Ne čini to sada, dolazi konobar.”

„*Altro, signor?*”, pitao je ljubazno konobar.

„*No, grazie. Ah, si! Un caffè latte, per piacere.*”

„Aldene...”

Alden je znao da ne treba da pije više od dve kafe dnevno, jednu ujutru, jednu uveče. Preostalo mu je tek nekoliko meseci života. Ali pacov mu je pružio retko uživanje, nenadano radost. Posmatrao ga je kako nervozno njuška u šumi nogu od stolica, udaljen

svega metar, motreći svojim zdravim okom, bacajući se na mrve, izbegavajući one male, loše, već zdrobljene. „Učini to pre nego što ode”, rekao je Alden.

Helen je podigla foto-aparat.

Pacov je osetio pokret, mogućnost neprijateljstva i pogledao naviše.

Klik!

„Mislim da će dobro ispasti!”, prošaputala je Helen, smejući se umerenom veselošću, kao da je upravo snimila zalazak sunca na Sounionu ili u Akapulku.

„U ovom pacovu...”, počeo je Alden, takođe blagim glasom, i prekinuo samog sebe, da bi, malko drhtavim prstima, izvukao okrajak viršle iz male zemičke namazane puterom ispred sebe. Bacio ga je prema pacovu koji je malo ustuknuo, a zatim se ustremio ka kobasici i uhvatio je, grickao ju je s jednom nogom – patrljkom – na njoj. Kobasica je iznenađeno nestala s vidika, a bucmasti obrazi su se pokretali. „Sada taj pacov ima hrabrosti!”, Alden je konačno rekao. „Zamisli kroz šta je sve prošao. Kao i sama Venecija. I ne odustaje. Zar ne?”

Helen je uzvratila osmeh mužu. Alden je delovao srećnije, bolje nego što je bio nedeljama. Bila je zadovoljna. Osećala je zahvalnost prema pacovu. Zamisli kako je to biti zahvalan pacovu, pomislila je. Kada je ponovo pogledala, pacov je nestao, ali joj se Alden smešio.

„Provešćemo sjajan dan”, rekao je.

„Da.”

Pacov je iz dana u dan bivao jači, hrabriji kada je trebalo upustiti se napolje preko dana, ali je takođe učio i kako da se bolje zaštititi, čak i od ljudi. Mogao ih je prepadati, kao da će napasti onoga ko bi podigao metlu, palicu, sanduk da ga mlatne, i ta bi osoba, čovek ili žena, ustuknula jedan korak, ili oklevala, i u tom momentu pacov je mogao pobeći u bilo kom pravcu, čak i proći pored te osobe, ukoliko je u tom pravcu bio izlaz.

Još ženki pacova. Kad je bio raspoložen, pacov je mogao da bira ženke, jer su ga se mužjaci plašili i njihova izazivanja, ako ih je bilo, nisu se nikad pretvorila u pravu borbu. Pacov, s tim otežalim, gegavim hodom i jednim jedinim urokljivim okom imao je preteće držanje, izgled koji je poručivao da ga ništa ne može zaustaviti sem smrti. Krčio je sebi put kroz lavirint Venecije, sedam meseci star gegao se poput kakvog iskusnog pomorca, siguran u sebe i u ono što zna. Majke su u strahu sklanjale decu. Starija deca su se smežalala i pokazivala na njega. Šuga mu je zahvatila stomak i glavu. Ponekad se valjao po kaldrimi kako bi se oslobodio svraba ili se bacao u vodu uprkos hladnoći. Kretao se od Rialta do San Trovaza, a bio je i čest gost u skladištima na mostu Lungo, koja su se graničila sa širokim kanalom Đudeka.

Palata Čekini je ležala između Rialta i vrha zemljišta na kome su se nalazila skladišta. Jednog dana Karlo se vraćao iz lokalne bakalnice s velikom kartonskom kutijom namenjenom dalmatincu Rupertu da u njoj spava. Rupert se prehladio i Karlova majka je bila zabrinuta. Karlo je ugledao pacova koji je iskrasnio između dva drvena sanduka ispred prodavnice, jednog s ribom i drugog s ledom.

Bio je to isti pacov! Da! Karlo se živo sećao dve odsečene noge, izbodenog oka. Ne oklevajući ni trenutka, Karlo je poklopio pacova kutijom i seo na nju. Imao ga je! Karlo je sedeo nežno, ali čvrsto.

„Hej, Nuncio!”, Karlo je doviknuo drugaru koji se upravo zatekao u prolazu. „Idi zovi Luidija! Reci mu da dođe! Uhvatio sam pacova!”

„Pacova!”, Nuncio je držao veknu hleba pod miškom. Prošlo je šest sati, padao je mrak.

„Poseban pacov! Zovi Luidija!”, Karlo je sada glasnije viknuo, jer se pacov bacao po kutiji i uskoro je počeo da je grize.

Nuncio je otrčao.

Karlo je sišao sa kutije, čvrsto je pritisnuo o tlo i šutao stranice kako bi obeshrabrio pacova u glodanju. Njegov stariji brat će biti zadivljen ukoliko zadrži pacova dok on ne dođe.

„Šta radiš tu, Karlo? Zakrčuješ prolaz!”, povikao je prodavac ribe.

„Uhvatio sam pacova! Treba da mi daš kilo škampa za 'vatanje jednog od tvojih pacova!”

„*Mojih* pacova?”, prodavac ribe uputio mu je preteći gest, ali bio je suviše zauzet da bi oterao dečaka.

Luidi je dotrčao. Pokupio je usput neku letvu, četvrtastu stranicu sanduka za voće. „Pacov?”

„Isti pacov kojeg smo imali! Onaj bez noge! Kunem se!”, Luidi se nacerio, stavio ruke na kartonsku kutiju i dobro išutirao stranice. Podigao je malo kutiju s jedne strane, njegova letva bila je spremna. Pacov je jurnuo napolje, a Luidi ga je mlatnuo po ramenima.

Pacov je bio bez daha i povređen. Sledeći udarac pogodio ga je u rebra. Noge su mu se pomerile i izbezumljeno je želeo da pobegne, ali nije mogao stati na njih. Čuo je kako se dečaci smeju. Podigli su ga u velikoj kartonskoj kutiji i krenuli.

„Hajde da ga bacimo niz stepenice! Udavimo ga!”, rekao je Karlo.

„Želim da ga gledam. Ako nađemo mačku, mogli bismo gledati dobru borbu. Ona crno-bela mačka...”

„Nikad nije tu. Voda je visoka. Udavimo ga!” Prostorija u prizemlju fascinirala je Karla. Zamišljao je kako gondole prolaze kroz vrata i iskrcavaju putnike, koji bi se davili u tom užasnom polumraku i naposletku prekrili mermerni pod svojim telima, a ona bi se videla samo za vreme oseke. Prizemlje palate Čekini moglo bi postati druga jeziva atrakcija Venecije, poput tamnice uz Ponte dei Sospiri.

Dečaci su se popeli na prednje stepenište i ušli u palatu Čekini čija su visoka drvena vrata bila neznatno odškrinuta. Njihova mama je pevala u kuhinji dok se sa tranzistora orila neka popularna pesma. Karlo je zalupio vrata nogom i majka je to čula.

„Dođite da jedete, Luidi, Karlo!”, pozvala je. „Ići ćemo u *cine*, ne zaboravite!”

Luidi je opsovao, a onda se nasmejao. „*Subito, mama!*”

On i Karlo su sišli niz stepenice koje su vodile do prizemlja.

„Imate li kutiju?”, vikala je njihova majka.

„Si, si! – Daj mi letvu!”, rekao je Luidi bratu. Luidi je ščepao četvrtastu dasku i nagnuo kutiju u isto vreme. Setio se ugriza na zglobu i imao je naročit strah od ovog pacova. Pacov se otkotrljao u vodu. Da, bio je to isti pacov! Luidi je video dva patrljka. Pacov je odmah potonuo i jedva da je osetio nespretni udarac koji mu je Luidi zadao ivicom letve.

„Gde je?“, pitao je Karlo. Bio je do članaka u vodi. Stajao je na prvom stepeniku, ne mariti za sandale i čarape.

„Izaći će!“ Luidi je na stepeniku iznad držao letvu, spreman da je baci kada vidi pacova kako izranja da udahne vazduh. Dečaci su brzo pregledali tamnu vodu koja se, usled prolaska motornog čamca, zatalasala.

„Ajmo dole! Da ga uplašimo!“, rekao je Karlo, pogledavši letimično u brata, i odmah potom zagazio u vodu do kolena te počeo da udara nogama kako bi se uverio da pacov nije u njegovoj blizini.

„Luidi!“, vriskala je njihova majka. „Jeste li dole? Dobićete batine ako se odmah ne popnete!“

Luidi se taman okrenuo da joj nešto dovikne, otvorenih usta, i u tom trenutku ugledao je pacova kako se nespretno penje na najviši stepenik koji je vodio na prvi sprat kuće. „*Mama mia!*“, prošaputao je pokazujući. „Pacov je otišao gore!“

Karlo je odmah shvatio situaciju i, premda nije video pacova, podigao je obrve i tiho se popeo stepenicama. Ne mogu to reći majci. Moraće da prate vlažne tragove pacova i izbace ga iz kuće. Oba dečaka su to razumela bez razgovora. Kad su kročili u ulazni hol, pacov je nestao. Zverali su unaokolo u potrazi za vlažnim tragom, ali nisu videli nijedne kapi na sivo-belom mermernom patosu. Dvoja salonskih vrata bila su otvorena. Vrata kupatila u prizemlju bila su odškrinuta. Pacov je čak mogao otići i na sprat – možda.

„Dolazite li? Sipala sam vam špagete! Požurite!“

„*Sissi, subito, mama!*“ Luidi je pokazao na Karlove mokre noge i munjevito uperio palac prema gornjem spratu, gde je uglavnom bila Karlova odeća.

Karlo je potrčao uz stepenice.

Luidi je na brzinu pogledao u kupatilo. Ne mogu da priznaju majci šta se dogodilo. Ne bi izašla napolje niti ih pustila da gledaju film uveče kad bi znala da je u kući pacov. Luidi je pogledao u jedan od salona gde je šest stolica stajalo oko ovalnog stola, te još stolica pored vinskih stolica uz zidove prostorije. Zastao je, ali još nije ugledao pacova.

Karlo se vratio. Spustio se nekoliko stepenika u kuhinju. Tata je skoro pojeo svoje špagete. Sledila je *bistecca*. Debeljuškasti pas je gledao s njuškom položenom na šape. Slinio je. Bio je ponovo vezan za nogu kaljeve peći. Luidi je pogledom krišom tražio pacova u uglovima kuhinje. Pre nego što je obrok bio gotov, stigla je bebisiterka Marija-Tereza. Imala je dve knjige pod miškom. Široko se nasmejala, te raskopčala kaput i razvezala maramu koja joj je pokrivala glavu.

„Poranila sam! Izvinite!“, rekla je.

„Ne, ne, sedi! Uzmi parče torte!“

Desert je bio ukusna američka pita s kriškama breskve. Kako odoleti, naročito neko s apetitom sedamnaestogodišnjakinje? Marija-Tereza je sela i uzela komad.

Papa Mangoni je naćeo drugo parće. I on je, poput Ruperta, počeo da se goji.

A onda je porodica otišla, u žurbi, s najmanjim detetom u tatinom naručju, jer će kasniti četiri minute, po papinom proračunu, čak i ukoliko potrće. Papa je voleo reklame koje su prethodile projekciji, kao i da se pozdravi s prijateljima.

Televizor je bio premešten iz roditeljske spavaće sobe u sobu gde je ležao dvomesečni Antonio, u visokoj kolevci, pokriven belom čipkom koja je visila skoro do poda. Kolev-

ka je bila na točkovima. Dok je Marija-Tereza nežno pevušila, videla je da je beba zaspala i odgurala kolevku dalje od televizora koji je bio u ćošku, a zatim ga je utišala. Program joj nije bio interesantan, tako da je sela i otvorila jedan od svojih romana, neku ljubavnu priču smeštenu na američkom zapadu s kraja devetnaestog veka.

Kada je nekoliko minuta kasnije Marija-Tereza osmotrila ekran televizora, pogled joj je privuklo kretanje neke sive tačke u ćošku. Ustala je. Pacov! Veliko, grozno stvorenje! Pomerila se udesno, nadajući se da će ga oterati ulevo prema vratima, koja su bila otvorena. Pacov je krenuo prema njoj, polako i sigurno. Imao je samo jedno oko. Jedna prednja noga bila mu je odsečena. Marija-Tereza je panično vrisnula i istrčala kroz vrata.

Nije joj padalo na pamet da ga ubije. Mrzela je pacove! Oni su bili prokletstvo Venecije! Marija-Tereza je odmah otišla do telefona u holu u prizemlju. Pozvala je obližnji kafić u kom je radio njen dečko.

„Čezare”, rekla je. „Trebalo mi Čezare!”

Čezare se javio. Saslušao je priču i nasmejao se.

„Ali možeš li da dođeš? Mangonijevi su otišli u bioskop. Sama sam! Toliko sam uplašena da bih istrčala iz kuće!”

„U redu, doći ću!” Čezare je spustio slušalicu. Prebacio je krpicu preko ramena, iskezio se i rekao svome kolegi, barmenu: „Moja devojka je bebisiterka i ima pacova u kući. Moram da odem tamo i ubijem ga!”

„Ha-ha!”

„E, sad sam sve čuo! Kad ćeš se vratiti, Čez?” pitala je mušterija.

Još smeja.

Čezare se nije ni potrudio da obavesti šefa da će biti nakratko odsutan, zato što je mogao da otrči do palate Čekini za minut. S pločnika ispred kafića uzeo je gvozdenu šipku dugu preko metar, koju su stavljali popreko s unutrašnje strane vrata kad su zatvarali. Bila je teška. Kaskao je i zamišljao kako šipkom ubada pacova sateranog u ćošak, ubija ga, i kako potom sledi zahvalnost, poljupci Marije-Tereze kao nagrada.

Umesto da mu vrata otvori uznemirena devojka, njegova draga koju bi utešio snažnim zagrljajem, rečima ohrabrenja pre nego što se lati zverčice – Čezarea je dočekala devojka okupana suzama, koja se tresla od straha.

„Pacov je pojeo bebu!”, rekla je.

„Šta?”

„Gore...”

Čezare je ustrčao na sprat sa gvozdenom šipkom. Pogledao je unaokolo po skoro praznoj, formalno nameštenoj sobi, tražeći pacova, zavirio je ispod bračnog kreveta sa baldahinom.

Ušla je Marija-Tereza. „Ne znam gde je pacov. Pogledaj bebu! Moramo pozvati lekara! To se upravo dogodilo – dok sam ti telefonirala!”

Čezare je pogledao u užasavajuće crveno, krvlju obliveno bebino uzglavlje. Ceo bebin nos – bilo je užasno! Uopšte nije bilo nosa! Ni obraza! Čezare je promrmljao molitvu sveću za pomoć, zatim se brzo okrenuo ka Mariji-Terezi. „Beba je živa?”

„Ne znam! Jeste, valjda!”

Čezare je plašljivo ugurao kažiprst u bebinu savijenu šaku. Beba ga je povukla, oglašivši se nekakvim šmrkanjem, kao da joj je teško da diše kroz krv. „Zar ne bi trebalo da je okrenemo? Okreni ga na bok. Ja ću – ja ću telefonirati. Znaš li broj nekog lekara?”

„Ne”, rekla je Marija-Tereza, zamišljajući već stvarnu krivicu koju će snositi, jer je dopustila da se sve to dogodi. Znala je da je trebalo da izbacii pacova iz sobe umesto da telefonira Čezareu.

Čezare je, posle jednog uzaludnog pokušaja da nađe lekara čije je ime znao i čiji je broj tražio u imeniku, pozvao glavnu bolnicu u Veneciji i oni su mu obećali da će odmah stići. Došli su bolničkim čamcem koji je bio usidren u Grande kanalu, pedesetak metara dalje. Čezare i Marija-Tereza su čuli brujanje glisera. Za to vreme, ona je nežno obrisala bebino lice vlažnim peškirom, uglavnom s idejom da joj olakša disanje. Nosa nije bilo i video se deo kosti.

Dva mladića u belom dali su bebi dve injekcije, i neprestano mrmrljali: „*Orribile!*” Zamolili su Mariju-Terezu da napuni flašu vrućom vodom.

Krv se povukla s Čezareovih obično rumenih jagodica i imao je utisak da će se onesvestiti. Seo je na stolicu. Isparila je i njegova ideja o strastvenom zagrljaju sa Marijom-Terezom. Nije mogao da stane na noge.

Internisti su smestili bebu u čamac, umotan u čebe s flašom vruće vode.

Čezareu se malo povratila snaga, sišao je u kuhinju i pronašao dopola punu flašu strege. Napunio je dve čaše. Motrio je ne bi li ugledao pacova, ali ga nije video. Mangonijevi je trebalo uskoro da se vrate i on bi više voleo da bude negde drugde – da se vrati na posao – ali je prosudio da bi trebalo da ostane uz Mariju-Terezu, i da će njegov šef prihvatiti to opravdanje. Beba je skoro ubijena, možda je već i umrla – ko zna?

Porodica Mangoni je stigla uveče u 22.40 i odmah je nastupio haos.

Mama je vrisnula. Svi su pričali uglas. Mama je otišla na sprat da vidi krvavu kolvku i ponovo je vrisnula. Tati je rečeno da zove bolnicu. Čezare, tri starija brata i jedna od sestara krenuli su u kompletnu pretragu kuće, naoružani praznim vinskih boca za udaranje, noževima, drvenom hoklicom iz kuhinje, peglom, a Čezare je nosio svoju gvozdenu šipku. Niko nije video pacova, ali je nekoliko komada nameštaja nenamerno izgrebano.

Mariji-Terezi je oprošteno. Da li je? Papa je razumeo to što je telefonirala i tražila pomoć od momka koji je bio blizu. Iz bolnice su javili da beba ima pedeset posto šanse da preživi, ali su ipak zamolili majku da odmah dođe.

Pacov je pobegao kroz četvrtasti odvod u kuhinjskom zidu u nivou poda. Skočio je u Rio San Polo sa skoro tri metra visine, ali to nije bio problem. Plivao je s moćnim poverenjem u svoje dve zdrave noge, sve svoje noge, čistom snagom volje, do najbližeg mesta za penjanje, i uskoro se obreo na kopnu, osećajući da mu energija nije opala. Otresao se. U ustima je još osećao ukus krvi. Napao je bebu iz paničnog straha, iz besa takođe, zato što u datom trenutku nije našao izlaz iz zlosrećne kuće. Bebine ručice i šake su ga slabašno mlatile po glavi i rebrima. Pacov je u izvesnoj meri uživao u napadu na pripadnika ljudske vrste, koji je mirisao jednako kao i odrasli. Zalogajčići mekanog mesa ispunili su mu stomak donekle i sad je iz njih crpio energiju.

Kretao se kroz mrak gegajući se, zastajao je s vremena na vreme da omiriše bezvredni komadić hrane ili da se orijentiše podigavši pogled, njušeći povetarac. Uputio se prema Rialtu, gde je mogao da pređe preko zasvođenog mosta, prilično sigurnog noću. Mislio je da napravi neformalno sedište u kraju oko San Marka, gde je bilo mnogo restorana. Noć je bila vrlo mračna, što je za njega značilo sigurnost. Imao je utisak da mu se sve više vraća snaga dok se gegavo kretao, dodirujući stomakom vlažnjikavo kamenje. Piljio je, a zatim se ustremio ka radoznoj mački koja se usudila da mu se približi, merkajući ga. Mačka je malo odskočila i onda se povukla.

*(S engleskog prevela Lidija Mustedanagić,
redaktura prevoda Alen Bešić)*